

שבת דף מו

קושי על רב יוסף על שחשב בהתחלה שר' יוחנן סבר כר' שמעון: אמר ליה אביי לרב יוסף: ואת לא תסברא דרבי יוחנן כרבי יהודה? הא רבי אבא ורבי אסי איקלעו לבי רבי אבא דמן חיפא, ונפל מנרתא על גלימיה דרבי אסי ולא טילטלה. מאי טעמא? לאו משום דרבי אסי תלמידיה דרבי יוחנן הוה, ורבי יוחנן כרבי יהודה סבירא ליה דאית ליה מוקצה?

תירוץ של רב יוסף: אמר ליה: מנרתא קאמרת? מנרתא שאני. דאמר רבי אחא בר חנינא אמר רבי אסי:

הטעם	ניטלת ביד אחת	ניטלת בשתי ידיו
אביי: במנורה כעין חוליות דאית בה חידקי (מחלוקת האם גוזרים על הקטן כעין חוליות אטו גדולה של חוליות) בשל חוליות אסור שמא תיפול ותתפרק ויבוא להרכיבה מחדש – אסו משום שמתקן כלי	מותר לטלטלה	אסור לטלטלה
רבה ורב יוסף: הואיל ואדם קובע לה מקום (המחלוקת – האם קובע לו מקום רק במנורה כבידה או אפילו במנורה פחות כבידה)	אנו אין לנו אלא בנר כרבי שמעון אבל מנורה, בין ניטלה בידו אחת בין ניטלה בשתי ידיו - אסור לטלטלה	

קושי: אמר ליה אביי לרב יוסף: והרי כילת חתנים, דאדם קובע לו מקום, ואמר שמואל משום רבי חייא: כילת חתנים מותר לנטותה ומותר לפרקה בשבת! הבנה אחרת המקרה של מנורה: אלא אמר אביי: בשל חוליות.

קושי על הבנה זו: אי הכי, מאי טעמא דרבי שמעון בן לקיש דשרי? תירוץ: מאי חוליות - כעין חוליות, דאית בה חידקי הלכך: חוליות - בין גדולה בין קטנה אסורה לטלטלה. גדולה נמי דאית בה חידקי - גזירה אטו גדולה דחוליות. כי פליגי - בקטנה דאית בה חידקי. מר סבר: גזרינן, ומר סבר: לא גזרינן

קושי על רב יצחק שאמר שר' יוחנן סובר כר' יהודה: ומי אמר רבי יוחנן הכי? והאמר רבי יוחנן: הלכה כסתם משנה, ותנן: **מוכני שלה בזמן שהיא נשמטת - אין חיבור לה, ואין נמדדת עמה, ואין מצלת עמה באהל המת, ואין גוררין אותה בשבת בזמן שיש עליה מעות.** הא אין עליה מעות - שריא, ואף על גב דהוה עליה בין השמשות!

תירוץ: אמר רבי זירא: תהא משנתינו שלא היו עליה מעות כל בין השמשות, שלא לשבור דבריו של ר' יוחנן

אמר רבי יהושע בן לוי: פעם אחת הלך רבי לדיוספרא, **והורה במנורה כרבי שמעון בנר.**

שאלה בהבנת דבריו: איבעיא להו:

הורה במנורה כרבי שמעון בנר להיתרא או דילמא הורה במנורה - לאיסורא וכרבי שמעון בנר להיתרא? להתיר במנורה כמו שמתיר בנר ישן **תיקו**

מקרים שמראים שהאמוראים חלקו בעניין מחלוקת ר' שמעון ור' יהודה האם יש מוקצה או אין מוקצה בנר

נר של נפט – לפי אלו שפוסקים כר' שמעון ומתירים נר ישן

רב יהודה: אסור (בגלל הריח הרע מדליק רק לאורה ואין בו צורך אחר לשבת ולכן ר"ש היה מודה שזה מוקצה)	רבה ורב יוסף: מותר הואיל וחזיא לכסויי בה מנא

שאלת רבא לרב אויא (לצער אותו): אמר ליה: מאי טעמא רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו שרגא דנפטא נמי שרי לטלטליה?

תשובה: אמר ליה: הואיל וחזיא לכסויי בה מנא.

קושיית רבא: אלא מעתה כל צרורות שבחצר מטלטלין, הואיל וחזיא לכסויי בהו מנא!

תירוץ רב אויא: הא - איכא תורת כלי עליה, הני - ליכא תורת כלי עליה.

ומביא חיזוק לדבריו: מי לא תניא **השירים והנזמים והטבעות הרי הן ככל הכלים הנטלים בחצר**, ואמר עולא: מה טעם - הואיל ואיכא תורת כלי עליה. הכא נמי - הואיל ואיכא תורת כלי עליה.

סתירה בדברי ר' שמעון: רמי ליה אביי לרבה: תניא,
מותר השמן שבנר ושבקערה - אסור, ורבי שמעון מתיר. אלמא: לרבי שמעון לית ליה מוקצה.

ורמינהו, **רבי שמעון אומר: כל שאין מומו ניכר מערב יום טוב - אין זה מן המוכן!**
תירוץ: הכי השתא! התם - אדם יושב ומצפה אימתי תכבה נרו, הכא - אדם יושב ומצפה מתי יפול בו מום? מימר אמר: 1. מי יימר דנפיל ביה מומא, ואם תמצוי לומר דנפיל ביה מומא – 2. מי יימר דנפיל ביה מום קבוע, ואם תמצוי לומר דנפיל ביה מום קבוע – 3. מי יימר דמזדקק ליה חכם?
קושי: מתיב רמי בר חמא: **מפירין נדרים בשבת לצורך השבת**. ואמאי? לימא: מי יימר דמיזדקק לה בעל? ואם כן, למה מותר לה הדבר שאסרה – הרי זה מוקצה לכל השבת כי נדרה מלפני שבת שלא תהנה מזה בכלל ואם כן הסיחה דעתה ממנה (כמו המום)
תירוץ: התם כדרב פנחס משמיה דרבא, דאמר רב פנחס משמיה דרבא: כל הנודרת - על דעת בעלה היא נודרת. ואם כן, ידעה שאולי יפר לה כשישמע את הנדר ולא הסיחה דעתה מהם עוד קושי (מהמשך אותה משנה): תא שמע: **נשאלין לנדרים של צורך השבת בשבת**. ואמאי? לימא: מי יימר דמזדקק ליה חכם?
תירוץ: התם אי לא מיזדקק ליה חכם - סגיא ליה בשלשה הדיוטות, הכא (לגבי בכור) - מי יימר דמיזדקק ליה חכם

קושי על ר' שמעון במשנתו: רמי ליה אביי לרב יוסף: מי אמר רבי שמעון **כבתה מותר לטלטלה**, כבתה - אין, לא כבתה - לא. מאי טעמא - דילמא בהדי דנקיט לה כבתה, הא שמעינן ליה לרבי שמעון דאמר: דבר שאין מתכוין מותר; דתניא, **רבי שמעון אומר: גורר אדם כסא מטה וספסל, ובלבד שלא יתכוין לעשות חריץ!**
תירוץ: כל היכא דכי מיכוין איכא איסורא דאורייתא (כיבוי הנר) - כי לא מיכוין גזר רבי שמעון מדרבנן, כל היכא דכי מיכוין איכא איסורא דרבנן (עשיית חריץ ע"י גרירה כי זה כלאחר יד) כי לא מיכוין שרי רבי שמעון לכתחילה.

קושי על התירוץ: מתיב רבא: **מוכרי כסות מוכרין כדרכן, ובלבד שלא יתכוין בחמה מפני החמה, ובגשמים מפני הגשמים, והצנועין מפשילין במקל לאחוריהן**. והא הכא, דכי מיכוין - איסורא דאורייתא איכא, כי לא מיכוין - שרי רבי שמעון לכתחילה!
תירוץ: אלא אמר רבא הנח לנר שמן ופתילה - הואיל דנעשה בסיס לדבר האסור.

מושגים

מנורה כעין חוליות – בגדול – גוזרים אטו מנורה של חוליות שלא יבוא לטלטלה וזה ישבר ויתקן אבל בקטן האם גוזרים אטו מנורה של חוליות (מחלוקת ר"ל ור' יוחנן)
כילת חתנים – אין בגגו טפח
מום בבכור
מפירים נדרים בשבת לצורך השבת

סיכום

- מחלוקת ר' יוחנן שפוסק כר' יהודה במוקצה (חוץ מנר ישן) וריב"ל שפוסק כר' שמעון
- קושי על רב יוסף שחשב בהתחלה שר' יוחנן סובר כר' שמעון – איך היה אפשר לחשוב שר' יוחנן סובר כר' שמעון אם ממקרה של מנורה ברור שלא? מסבירים שזה לא בגלל מוקצה אלא לסיבה אחרת
- קושי על כך שר' יוחנן סובר כר' יהודה ממשנה של המוכני - מתרצים באופן דחוק כדי שלא תהיה סתירה בדברי ר' יוחנן
- הוראה של רבי בעניין מוקצה במנורה – לא מובן מה כוונתו – להתיר כר' שמעון בנר או לאסור במנורה ולהתיר בנר
- חילוקי דעות בין אמוראים בקשר לטלטול נר ישן – לפסוק כר' יהודה או ר' שמעון (ממעשים שהיו)
- נר של נפט – מחלוקת אם מותר או אסור – שאלות נוניקיות של רבא על רב אויא בנושא (כי התיר בגלל שראוי לכסות בו כלי – ואם כן, למה אבנים שגם ראויים לא מותרים)
- סתירה בדברי ר' שמעון – מעניין מום בבכור
- קושי על דברי ר' שמעון במשנתו "כבתה מותר לטלטלה" – למה אינו מותר לפני שכבתה – אם משום שמא יכבה הרי זה דבר שאינו מתכוון והוא סובר שזה מותר? תשובה – בגלל שזה בסיס לדבר האסור ור' שמעון אומר שזה מוקצה